

Salin és Pozner által megadottaktól.) Megerősítette, hogy a német gyár-
iparos, akinek már a nevét is tudta, valóban a náci hadigazdálkodás szak-
értőinek belső körébe tartozik. Szerinte dr. Carl J. Burckhardt, a Vö-
röskereszt Nemzetközi Bizottságának vezető személyisége volt az, aki fel-
hívta a fűherri parancsra Paul Guggenheim professzornak, a jeles svájci
ügyvédnek és Riegner barátjának figyelmét. Október 31-i keltezésű má-
sodik leveléhez Harrison csatolta Guggenheim esküvel megerősített, ok-
tóber 29-i keltezésű nyilatkozatát, melyben kijelentette, hogy Hitler pa-
rancsot adott, hogy a németek ellenőrizte területeken minden zsidót irt-
sanak ki. Guggenheim professzor kijelentette továbbá, hogy
informálójának, Burckhardtnak a német külügyminisztérium egyik tiszt-
viselője és a hadügyminisztérium egyik tisztje hozta tudomására a pa-
rancsot, egymástól függetlenül.²⁵

Wise rabbi kétségbeesésében 1942. december 2-án és december 8-án
kapcsolatba lépett Rooseveltnél elnökkel. A második alkalommal átnyújtotta
neki a 20 oldalas, „A népirtás terve” (*Blueprint for Extermination*) c. do-
kumentumot. Ebben országonként elemezte a nácik emberirtó program-
ját. A végleges megoldásra vonatkozó részleteket megerősítette Riegner
újabb jelentése (1943. január 21-i keltezéssel), melyet Harrison 1943. ja-
nuár 27-i táviratában továbbított.²⁶ A brit zsidóság vezetői hasonló lépé-
seket tettek kormányuknál és a különböző egyházi és politikai vezetők-
nél. A nyugati zsidóság vezetőinek erőfeszítései azonban eredménytele-
nek maradtak, mert a szövetségesek nem akarták semmiféle erőforrá-
sukat mentési célokra fordítani, azzal az érveléssel, hogy a győzelem ígéri a
leghatékonyabb orvosságot. A zsidó vezetők kínos helyzetbe kerültek.
Sokuk attól tartott, hogy a zsidók mentésére irányuló közvetlen akciókat
sürgetve, saját hazafiasságukat tehetik kétségessé.

Lengyel és szlovák menekültek leleplezései

A magyar zsidóság vezetőinek különösen jó lehetőségük volt arra,
hogy meggyőződjenek, a külföldi rádióadások igazat mondanak, melye-
ket sok egyszerű zsidóhoz hasonlóan rendszeresen hallgattak, ha nem is
minden kockázat nélkül. Zsidó menekültek ezrei szöktek Magyarországra
Lengyelországból, és Szlovákiából az említett országokban bevezetett
drákói zsidóellenes intézkedések nyomán. Jó néhányukat a budapesti
Mentőbizottság (Vaada) segítségével csempészték be Magyarországra
(lásd a 3. és a 29. fejezetet). E szervezet egyik fő funkciója az volt, hogy
összegyűjtse és továbbítsa a menekültek személyes beszámolóit – a nácik
által szervezett zsidóüldözésekkel foglalkozó saját jelentéseikkel együtt – a
Jewish Agency isztambuli és svájci összekötőinek. A budapesti Vaada